

1 OPGAVEBESKRIVELSE – Virkemiddelkatalog marint affald

1.1 Baggrund for opgaven

EU's Havstrategidirektiv har som formål at opnå god miljøtilstand i alle europæiske havområder i 2020. Danmarks Havstrategi II bliver udarbejdet i tre dele over de kommende år. Første del fra april 2019 skaber et overblik over tilstanden i havet og dets påvirkninger og sætter miljømål, der sigter mod en god miljøtilstand¹. Anden del skal sikre et opdateret overvågningsprogram i 2020, der tager højde for ny viden og nye overvågningsmetoder. I 2021 følges miljømålene² op med tredje og sidste del af strategien, som er et indsatsprogram, der skal indeholde de foranstaltninger, der skal træffes for at opnå eller opretholde den gode tilstand i havet. Dette gælder også for marint affald³. Frem mod næste indsatsprogram under havstrategien ønsker MFVM at få udarbejdet et katalog over mulige og målrettede virkemidler med henblik på at forebygge og reducere marint affald i de danske havområder og dermed opnå de opstillede miljømål. Som led i udarbejdelsen af indsatsprogrammet skal en såkaldt gap-analyse laves. Den skal udrede, hvor der er behov for nye indsatser, dvs. hvor der er et ”gap” mellem miljømålene og tilstanden i havmiljøet i dag, som ikke bliver lukket af allerede planlagte indsatser. Denne gap-analyse vil blive udført af MFVM og er således ikke en del af projekt om virkemiddelkatalog.

1.2 Opgavens indhold

Der ønskes udarbejdet et katalog over mulige og målrettede virkemidler med henblik på at forebygge marint affald. Katalog skal indeholde nye tiltag, som supplerer allerede planlagte og igangsatte initiativer. Kataloget skal være målrettet de hyppigste affaldstyper på de danske referencestrande (fx top 10), de hyppigste affaldstyper på havbunden samt særligt skadelige affaldsemner, som ikke er i top 10 mængdemæssigt, men alligevel kan udgøre en risiko for havmiljøet. De ovenstående baggrundsdata for mængder og forekomst af de hyppigste affaldstyper på strandene og på havbunden og de mest miljøskadelige affaldstyper samt en vurdering af de væsentligste kilder til affaldet vil blive leveret af DCE og DTU Aqua og stillet til rådighed for leverandøren ved projektopstart i form af udkast til rapport. Endelig baggrundsrapport forventes leveret senest 22. november.

For hvert virkemiddel ønskes en beskrivelse af tiltaget, herunder hvilke overvågningsdata som ligger til grund, og hvordan tiltaget kan gennemføres, inklusiv en angivelse af om tiltaget vil være mest relevant og effektivt at gennemføre på lokalt, nationalt, regionalt og/eller EU-niveau. Kataloget skal belyse de miljømæssige, erhvervsøkonomiske og hvis muligt statsfinansielle konsekvenser af de forskellige virkemidler.

Virkemidler skal forstås bredt og kan både være tekniske, administrative/policy, juridiske eller økonomiske virkemidler⁴. Tiltag kan både fokusere på at reducere forbruget, forebyggelse af

¹ https://mfvm.dk/fileadmin/user_upload/MFVM/Natur/Havstrategi/HSII_foerste_del_-_endelig_udgave.pdf

² Se evt. følgende miljømål fra Danmarks Havstrategi II: Miljømål 10.1: Mængden af marint affald reduceres væsentligt med henblik på at nå FN målet om, at inden 2025 skal marint affald forebygges og væsentligt reduceres.

Miljømål 10.7: Miljø- og Fødevareministeriet udarbejder et katalog over mulige og målrettede virkemidler med henblik på at forebygge marint affald.

³ Marint affald er affald, som er efterladt på havet eller stranden, eller som tilføres havet via vandløb, spildevand, fra land eller luften.

⁴ Programmes of measures under the Marine Strategy Framework Directive. Recommendations for implementation and reporting. 25. Nov. 2014.

affaldsdannelse, bedre affaldshåndtering eller oprydning. Tiltagene skal være målrettet de vigtigste kilder til affaldet, hvilket både kan være land- og havbaserede kilder⁵.

Projektet skal danne udgangspunkt for en faglig og politisk prioritering af virkemidler.

1.3 Krav til opgavens udførelse

Der ønskes et katalog, som supplerer de allerede planlagte og/eller igangsatte initiativer (eksisterende tiltag). Affaldsemner, som specifikt omfattes af markedsføringsforbud i 2021 i Single-Use-Plastic direktivet (se bilag 1), skal derfor ikke adresseres i virkemiddelkataloget. Eksempler på eksisterende tiltag er EU's affaldsdirektiver, EU's direktiv om havnemodtagelsesfaciliteter (PRF-direktivet), gennemførte tiltag iht. det danske indsatsprogram under Havstrategi I og allerede implementerede tiltag i OSPAR og HELCOMs handlingsplaner for marint affald.

Kataloget skal således medvirke til, at miljømålene og den ønskede miljøtilstand beskrevet i første del af Danmarks Havstrategi II opnås.

Opgaveløsningen skal:

- Baseres på baseline data for affald på de danske referencestrande fra 2015-2019 samt affald på havbunden 2011-2019 samt en liste over særligt skadelige affaldsemner. Udkast til disse dataanalyser er under udarbejdelse af DCE og DTU Aqua og vil blive leveret ved projektopstart 8. november 2019. Endelige dataanalyser forventes at foreligge senest 22. november 2019.
- Følge myndigheders relevante vejledninger og metoder for økonomisk konsekvensvurderinger.
- Følge EU KOM vejledning omkring udarbejdelse af nye indsatser til brug for indsatsprogram⁶
- Inddrage interessenter i idégenereringsfasen
- Indeholde forslag til min. 10 målrettede og effektive tiltag, hvoraf min. 2 er målrettet hhv. affald på strande, affald på havbunden og særligt skadelige affaldsemner.

For hvert virkemiddel beskrives følgende:

- En teknisk beskrivelse af virkemidlets indhold
- Den forventede effektivitet ift. at reducere det marine affald.
- De estimerede erhvervsøkonomiske og statsfinansielle konsekvenser; hvis dette ikke er muligt, skal det begrundes.
- Usikkerhedsspændet for de beregnede økonomiske og miljømæssige effekter (i form af den forventede effektivitet ift. at reducere det marine affald).
- De mulige forhindringer ift. at iværksætte tiltaget, herunder nuværende lovmæssige rammer, afhængigheder mm.

⁵ Se fx følgende rapporter/notater fra DCE og DTU Aqua:

http://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2018/Beach_litter_at_Danish_reference_beaches_2018.pdf

<https://dce2.au.dk/pub/SR177.pdf>

https://mfvm.dk/fileadmin/user_upload/MFVM/Natur/Mortensen_L.O._Rindorf_A._Analyse_af_affald_i_trawl_survey_fangster_HSD_deskriptor_10_.Notat_fra_DTU_Aqua._2017..pdf

⁶ Programmes of measures under the Marine Strategy Framework Directive. Recommendations for implementation and reporting. 25. November 2014.

Forudsætninger for beregninger af de enkelte virkemidler skal fremgå i leverancen.

Analysen og konklusionerne skal præsenteres i en rapport, der er affattet på dansk. Der skal i rapporten indgå en fyldig sammenfatning både på dansk og engelsk. Den endelige rapport skal leveres i word format og pdf.

Projektet skal indeholde to hovedleverancer; 1) Synopsis for rapporten og 2) den endelige rapport. Synopsis for rapporten skal indeholde et første udkast til liste over målrettede tiltag, et forslag til disposition for den endelige rapport samt en synopsis for rapporten med en beskrivelse af den planlagte fremgangsmåde og det forventede indhold af de enkelte kapitler og hovedafsnit.

1.4 Formål og succeskriterier

Formålet er at få udarbejdet et virkemiddelkatalog med forslag til målrettede og effektive tiltag, baseret på en analyse af de tilgængelige overvågningsdata. Virkemiddelkataloget skal kunne anvendes som udgangspunkt for en faglig og politisk prioritering af virkemidler, som bl.a. kan indgå i det næste indsatsprogram under Danmarks Havstrategi II.

1.5 Bemanding

Leverandøren udpeger en erfaren projektleder til at varetage den løbende dialog med Miljø- og Fødevareministeriet om fremdriften og gennemførslen af projektet.

1.6 Tidsplan

Ordregiver forventer, at den overordnede tidsplan følges, og at der er løbende dialog mellem parterne undervejs i processen. Projektet forventes at have opstart senest 8. november 2019. Projektet skal have afslutning og endelig afrapportering senest 2. marts 2020.

Dato/periode	Aktivitet	Milepæl, som medfører udbetaling af honorar
November 2019	Kontraktunderskrivelse og opstartsmøde	
6. november 2019	Udkast til baggrundsdata forventes leveret af DCE og DTU Aqua	
November 2019	Aflevering af endelig tidsplan	
22. november	Endelig baggrundsrapport forventes leveret af DCE og DTU Aqua	
6. december 2019	Aflevering af første udkast til liste over målrettede tiltag samt disposition og synopsis for selve rapporten.	200.000
December 2019	MFVM afleverer kommentarer til udkast til liste samt disposition og synopsis	
Februar 2020	Aflevering af udkast til endelig rapport.	
Februar 2020	MFVM afleverer kommentarer til udkast til endelig rapport	
2. Marts 2020	Aflevering af endelig rapport.	200.000 kr.

Leverandøren udarbejder på baggrund af den foreslåede tidsplan i sit tilbud, senest en uge efter projektopstart, en endelig tidsplan for projektet. Tidsplanen skal indeholde hovedmilepæle og møder og skal godkendes af MFVM. Tidsplanen skal tilrettelægges således, at MFVM får mulighed for at kommentere på materialet undervejs samt at MFVM senest 2 uger inden projektets afslutning får udkast til den endelige rapport til gennemlæsning og kommentering.

1.7 Optioner

Der ønskes ikke mulighed for optioner.

2 ORDREGIVERS ØNSKER TIL OPGAVELØSNINGEN

2.1 Ordregivers ønsker til opgaveløsning og metode

Virkemiddelkataloget skal indeholde forslag til nye målrettede og effektive tiltag, som supplerer de allerede planlagte og/eller igangsatte initiativer. Virkemiddelkataloget må dog gerne indeholde forslag til tiltag, som bygger på eksisterende rapporter, virkemiddelkataloger og handlingsplaner. De nye tiltag skal kunne indgå i et dansk indsatsprogram. Eksempler på eksisterende rapporter kan ses i bilag 2.

Under udarbejdelsen af virkemiddelkataloget bør der så vidt muligt sikres synergi med arbejdet under EU's plastikstrategi samt arbejdet i det danske Marine Plastic center⁷.

Der ønskes i fornødent omfang inddragelse af danske interessenter, såsom erhverv, grønne organisationer og forskning, både via interviews i idégenereringsfasen samt efter behov også ved beregningen af de erhvervsøkonomiske omkostninger.

Der ønskes en vurdering af virkemidlernes forventede effektivitet ift. at reducere det marine affald. De estimerede effekter angives gerne som en estimeret procentmæssig reduktion sammenlignet med baseline/baggrundsdata eller på anden vis kvantificeret (i fx antal affaldsstykker eller vægt) på baggrund af de til rådighed stillede baggrundsdata (DCE/DTU rapporter). Såfremt dette ikke er muligt, kan de estimerede effekter beskrives og fx rangeres/grupperes i 3 kategorier efter den forventede størrelse af effektiviteten. En beskrivelse af kategorierne og begrundelse herfor skal inkluderes.

Der ønskes en vurdering af virkemidlernes estimerede erhvervsøkonomiske og om muligt statsfinansielle konsekvenser. Disse konsekvenser ønskes gerne beskrevet i kr. og ører, men såfremt dette ikke kan lade sig gøre, kan de beskrives og fx rangeres/grupperes i 3 kategorier efter den estimerede størrelse. En beskrivelse af kategorierne og begrundelse for inddelingen skal inkluderes.

Der ønskes også en angivelse af usikkerheden for de beregnede økonomiske og miljømæssige effekter samt en beskrivelse af de mulige forhindringer ift. at iværksætte tiltaget.

Tilbuddet skal indeholde en bekræftelse fra leverandøren om, at opgaven kan udføres i henhold til opgavebeskrivelsen ovenfor samt en beskrivelse af metoden, inkl. et forslag til, hvordan usikkerheden kan vurderes.

---

⁷ <https://marineplastic.dk/index.html>

2.2 Ordregivers ønsker til faglige kompetencer for det udførende team

Det forventes, at der i projektteamet indgår medarbejdere, der har analytiske kompetencer og kvalifikationer indenfor erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger samt har solid viden om vurdering af størrelsen af effekter af tiltag. Herudover ønskes det, at der i projektteamet også indgår medarbejdere med viden om plastik og affald, herunder regulering heraf.

Leverandøren skal i tilbuddet kort bekræfte, at bemanningen udføres af erfarne projektmedarbejdere med disse kompetencer.

3 ORGANISERING

MFVM er projektejer. Leverandøren er projektleder. Projektet kan gennemføres ved brug af underleverandør. Alle beslutninger i forbindelse med projektsetup skal godkendes af MFVM. MFVM har den direkte dialog til leverandøren. Leverandøren har den direkte kontakt til eventuelle underleverandører, interessenter og andre relevante for projektet.

MFVM nedsætter en styregruppe, hvor MFVM er formand. Leverandøren er sekretær for styregruppen og sender dagsorden ud og tager referat. Dagsorden og referat godkendes af MFVM. Der afholdes 2-3 styregruppemøder i projektperioden hos MFVM i København.

4 ØKONOMI OG KVALITETSKRAV

4.1 Økonomiske forudsætninger

Projektet afholdes inden for rammen af 400.000 kr. i perioden 8. november til 2. marts 2020.

Vederlaget afregnes bagudrettet i to rater, der er angivet som betalingsmilepæle i tidsplanen i punkt 1.6, når leverandøren har afleveret fyldestgørende leverance til MFVM.

4.2 Krav til afrapportering og kvalitetssikring

Projektet afsluttes med en projektrapport, som kan publiceres på MFVMs hjemmeside. Leverandørens egen rapportskabelon kan anvendes.

Projektrapporten skal kort, enkelt og præcist formidle projektets resultater, gerne ved hjælp af grafisk fremstilling og overbliksskemaer. Disposition til rapporten aftales med MFVM.

Alle leverancer i forbindelse med dette projekt skal gennemgå en kvalificeret kvalitetssikring inden aflevering af endeligt udkast til projektrapport.

Leverandøren er ansvarlig for kvaliteten og rigtigheden af data i leverancen. Kvalitetssikring skal foregå efter Leverandørens egne procedurer for kvalitetssikring. Dokumentation for analysens indhold skal kunne fremlægges til en hver tid, såfremt MFVM anmoder herom. Alle faktuelle oplysninger i rapporten skal tydeligt have angivet kildehenvisninger, og det skal tydeligt fremgå hvilke dele af teksten, der er konsulents vurdering og fortolkning, eller udtryk for forskellige interessenters holdninger og ønsker.

Engangsplastprodukt	Virkemiddel	Frist
– Vatpinde – Engangsbestik – Tallerkner – Sugerør – Rørepinde – Ballonpinde – Fødevarebeholdere lavet af ekspanderet polystyren – Drikkebægre lavet af ekspanderet polystyren – Drikkevarebeholdere lavet af ekspanderet polystyren – Produkter af oxo-nedbrydeligt plastik	Forbud	Medio 2021
Fødevarebeholdere	a) Forbrugsreduktion b) Udvidet producentansvar c) Oplysningstiltag	a) 2026 b) 31. december 2024 ⁸ c) –
Drikkebægre, inkl. kapsler og låg	a) Forbrugsreduktion b) Udvidet producentansvar c) Oplysningstiltag d) Mærkningskrav om korrekt bortskaffelse og indhold af plastik	a) 2026 b) 31. december 2024 c) – d) Medio 2021
Drikkevarebeholdere	a) Produktkrav b) Udvidet producentansvar c) Oplysningstiltag	a) Medio 2024 b) 31. december 2024 c) –
Bind, tamponer og indføringshylster til tamponer	a) Mærkningskrav om korrekt bortskaffelse og indhold af plastik b) Oplysningstiltag	a) Medio 2021 b) -
Vådservietter	a) Mærkningskrav om korrekt bortskaffelse og indhold af plastik b) Udvidet producentansvar c) Oplysningstiltag	a) Medio 2021 b) 31. december 2024 c) -
Balloner (industriel og professionel brug undtaget)	a) Oplysningstiltag b) Udvidet producentansvar	a) – b) 31. december 2024
– Indpakningsposer og folier – Letvægtsplastbæreposer	a) Udvidet producentansvar b) Oplysningstiltag	a) 31. december 2024 b) -
Tobaksprodukter med filtre, og filtre markedsført selvstændigt til brug med tobaksprodukter	a) Udvidet producentansvar b) Oplysningstiltag c) Mærkningskrav om korrekt bortskaffelse og indhold af plastik	a) 5. januar 2023 b) - c) Medio 2021
Drikkeflasker	a) Særskilt indsamling b) Produktkrav	a) 77 % i 2025 og 90 % i 2029⁹ b) 25 % genanvendt plastik i 2025 for PET-flasker b) 30 % genanvendt plastik i 2030 for PET-flasker
Fiskeriredskaber	Udvidet producentansvar	31. december 2024

Tabel 1: overblik over forpligtigelser for de enkelte produkter i engangsplastdirektivet

⁸ For udvidet producentansvars-ordninger etableret før 4. juli 2018 er fristen 5. januar 2023

⁹ Genanvendelseskravet på 90% for drikkevareflasker af plastik vil fuldt gennemført for alle EU-lande i 2030 svare til at indføre en pantordning på drikkevareemballage af plastik i hele EU.

Eksempler på eksisterende rapporter

European Union, 2018: Plastics: Reuse, recycling and marine litter:

<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3cdca2d1-c5f2-11e8-9424-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF>

Lister over nationale frivillige tiltag i OSPAR og HELCOM regionale handlingsplaner for marint affald:

[http://www.helcom.fi/Lists/Publications/Regional%20Action%20Plan%20for%20Marine%20Litter.p
df](http://www.helcom.fi/Lists/Publications/Regional%20Action%20Plan%20for%20Marine%20Litter.pdf)

<https://www.ospar.org/documents?v=34422>

Lassen et al., 2019: Survey of polystyrene foam (EPS and XPS) in the Baltic Sea:

https://mfvm.dk/fileadmin/_migrated/content_uploads/Survey_of_EPS_in_the_Baltic_Sea_final.pdf